

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

05 липня 2018 року
м. Київ

Справа № 910/16594/15

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду:
Катеринчук Л.Й. – головуючий, Песков В.Г., Погребняк В.Я.
за участі секретаря судового засідання Кононенко Н.Б.

учасники справи:

позивач – Товариство з обмеженою відповідальністю "Каховка Пром-Агро",
представник – адвокат Мойсук Л.А. (довіреність від 12.09.2017)
відповідач-1 – Міністерство юстиції України,
відповідач-2 – Товариство з обмеженою відповідальністю "Компанія з управління активами "Промислові інвестиції",
представник – адвокат Антонов К.О. (довіреність №02/07-18 від 02.07.2018, ордер серії КС №349575 від 02.07.2018),
відповідач-3 – Компанія Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.),
представник – адвокат Шайко С.В. (довіреність від 13.04.2018, ордер на надання правової допомоги серії КВ №087436 від 03.07.2018)
відповідач-4 – Публічне акціонерне товариство Комерційний банк "Надра",
представник – Присяжнюк Р.В. (довіреність №13-11-2687 від 27.03.2018)
відповідач-5 – Приватне підприємство "Спеціалізоване підприємство "Юстиція",
треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів:

- Публічне акціонерне товариство "Місто Банк",
представник – Мельник В.В. (довіреність №11 від 01.02.2018)
- Товариство з обмеженою відповідальністю "Каховка Протеїн Агро",

- Компанія Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD),
- Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
представник – Шторгіна С.В. (довіреність №27-26473/17 від 27.12.2017)

розглянув касаційні скарги Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та Публічного акціонерного товариства "Місто Банк" на постанову Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018

у складі колегії суддів: Сітайло Л.Г. (головуючий), Калатай Н.Ф., Пашкіна С.А. та на рішення Господарського суду міста Києва (в частині розгляду позову про визнання недійсними торгів, визнання недійсними договорів купівлі-продажу, визнання права власності на майно) від 25.02.2016

у складі судді Сівакової В.В.

у справі № 910/16594/15

за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Каховка Пром-Агро" до Міністерства юстиції України, Товариства з обмеженою відповідальністю "Компанія з управління активами "Промислові інвестиції", Компанії "Ретт Інтер Ес. Ей", Публічного акціонерного товариства Комерційний банк "Надра", Приватного підприємства "Спеціалізоване підприємство "Юстиція" про визнання недійсними торгів, визнання недійсними договорів купівлі-продажу, визнання права власності на майно, витребування майна, зобов'язання вчинити дії

ПРОЦЕДУРА КАСАЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ВЕРХОВНОМУ СУДІ

1. Справа №910/16594/15 вперше надійшла до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду 15.01.2018 за заявою відповідача-2 – Товариства з обмеженою відповідальністю "Компанія з управління активами "Промислові інвестиції" (далі – ТОВ "КУА "Промислові інвестиції") про роз'яснення постанови Вищого господарського суду України від 25.10.2017, якою скасовано постанову Київського апеляційного господарського суду від 15.06.2017 про перегляд прийнятого по суті спору рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 з переданням справи №910/16594/15 на новий апеляційний розгляд до суду апеляційної інстанції (т. 9, а.с. 45, 50-55).

1.1. В порядку пункту 17.4. Розділу XI Перехідні положення Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) в редакції Закону України №2147-VIII від 03.10.2017 та пункту 2.3.2. Положення про автоматизовану систему документообігу суду (далі – Положення), затвердженого рішенням Ради

суддів України №30 від 26.11.2010, для розгляду справи №910/16594/15 за заявою відповідача-2 про роз'яснення судового рішення сформовано колегію суддів Верховного суду у складі: Катеринчук Л.Й., Песков В.Г., Погребняк В.Я., що підтверджується протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 15.01.2018 (т. 9, а.с. 46).

2. 02.05.2018 Київським апеляційним господарським судом надіслано на адресу Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду матеріали справи №910/16594/15 разом з касаційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю "Каховка Пром-Агро" (далі – ТОВ "Каховка Пром-Агро") на постанову Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018, прийняту за результатами нового апеляційного розгляду справи, та на рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 в частині припинення провадження щодо зобов'язання Міністерства юстиції України скасувати рішення про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно та записи про право власності (т. 11, а.с. 348).

3. Автоматизованою системою документообігу суду справу №910/16594/15 за касаційною скаргою ТОВ "Каховка Пром-Агро" передано на розгляд колегії суддів Верховного Суду: Катеринчук Л.Й. – головуючий, Песков В.Г., Погребняк В.Я., склад якої було визначено в автоматизованому порядку 15.01.2018 при надходженні справи №910/16594/15 до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду вперше за заявою відповідача-2 про роз'яснення судового рішення, що узгоджується з приписами пункту 2.3.44. Положення; передачу справи №910/16594/15 разом із касаційною скаргою ТОВ "Каховка Пром-Агро" раніше визначеному складу суду оформлено протоколом від 02.05.2018 (т. 12, а.с. 16).

4. 22.05.2018 через Київський апеляційний господарський суд Компанія Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та Публічне акціонерне товариство "Місто Банк" (далі – ПАТ "Місто Банк") звернулися до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду із касаційними скаргами від 22.05.2018 на постанову Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018 та рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 в частині розгляду позову про визнання недійсними торгів, визнання недійсними договорів купівлі-продажу, визнання права власності на майно у справі №910/16594/15 та клопотали про поновлення строку на касаційне оскарження.

4.1. Зазначені касаційні скарги передано на розгляд колегії суддів Верховного Суду: Катеринчук Л.Й. – головуючий, Песков В.Г., Погребняк В.Я., яку визначено автоматизованою системою документообігу суду при надходженні справи

№910/16594/15 до Касаційного господарського суду вперше 15.01.2018, про що складено протоколи передачі судової справи (касаційної скарги, апеляційної скарги, заяви) раніше визначеному складу суду від 23.05.2018 (т. 12, а.с. 139, 212).

5. Ухвалою Верховного Суду від 01.06.2018 у складі колегії суддів: головуючий суддя – Катеринчук Л.Й., суддя – Песков В.Г., суддя – Погребняк В.Я. поновлено Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" строк на касаційне оскарження, відкрито касаційне провадження у справі №910/16594/15 за касаційними скаргами Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" на постанову Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018 та рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 (в частині розгляду позову про визнання недійсними торгів, визнання недійсними договорів купівлі-продажу, визнання права власності на майно) та за касаційною скаргою ТОВ "Каховка Пром-Агро" на постанову Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018 та рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 (в частині розгляду позову про зобов'язання Міністерства юстиції України вчинити дії) та призначено їх розгляд на 03.07.2018 о 17 год. 30 хв.; за клопотаннями Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" зупинено виконання рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 та постанови Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018 у справі №910/16594/15 до закінчення їх перегляду в касаційному порядку (т. 12, а.с. 215-220).

6. 04.06.2018 до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду надійшла заява Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) про відвід судді Верховного Суду Катеринчук Л.Й. у справі №910/16594/15 (т. 12, а.с. 221-241).

6.1. Заяву мотивовано тим, що суддя Катеринчук Л.Й. приймала участь у складі колегії суддів Вищого господарського суду України при розгляді справи №910/16594/15 за касаційною скаргою Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) на постанову Київського апеляційного господарського суду від 15.06.2017 та рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016; за результатами касаційного перегляду колегією суддів: Ткаченко Н.Г. – головуючий, Катеринчук Л.Й., Удовиченко О.С. прийнято постанову Вищого господарського суду України від 25.10.2017, якою постанову Київського апеляційного господарського суду від 15.06.2017 скасовано, справу №910/16594/15 направлено на новий апеляційний розгляд до суду апеляційної інстанції; при прийнятті зазначеної постанови суддею Катеринчук Л.Й. висловлено окрему думку.

6.2. За твердженням заявника, суддя Катеринчук Л.Й., як доповідач у справі,

фактично не була визначена для розгляду справи №910/16594/15 в порядку автоматизованого розподілу справ за допомогою Єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи, оскільки автоматизований розподіл справи №910/16594/15 при надходженні касаційної скарги Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) не здійснювався. При цьому, наявний в матеріалах справи протокол передачі судової справи раніше визначеному складу суду не є протоколом, який формується за результатами автоматизованого розподілу справи між суддями при надходженні касаційної скарги.

6.3. Зазначені обставини заявник вважає такими, що викликають сумнів у неупередженості та об'єктивності розгляду справи №910/16594/15 суддею-доповідачем Катеринчук Л.Й. та є підставою для її відводу відповідно до статей 35, 36 ГПК України з переданням справи №910/16594/15 на розгляд іншому складу суду.

7. Ухвалою Верховного Суду від 11.06.2018 у складі судді Білоуса В.В., визначеного в порядку частини 1 статті 32 та частини 3 статті 39 ГПК України автоматизованою системою документообігу суду для розгляду заявленого відводу, у задоволенні заяви Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) про відвід судді Катеринчук Л.Й. у справі №910/16594/15 відмовлено (т. 12, а.с. 267-272).

7.1. Суд зазначив, що склад колегії суддів Верховного Суду для розгляду касаційних скарг ТОВ "Каховка Пром-Агро", Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" у справі №910/16594/15 сформовано автоматизованою системою документообігу суду шляхом їх передачі на розгляд раніше визначеному складу Верховного Суду для розгляду справи №910/16594/15 за заявою ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" про роз'яснення постанови Вищого господарського суду України від 25.10.2017 у справі №910/16594/15 згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 15.01.2018, що узгоджується з порядком розподілу справ між суддями, визначеним Розділом VIII Положення про автоматизовану систему документообігу.

7.2. Суд дійшов висновку, що заявником не доведено порушення процедури визначення судді-доповідача для розгляду касаційної скарги Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) від 22.05.2018 у справі №910/16594/15, а відтак, не спростовано об'єктивного критерію безсторонності суду при розгляді справи №910/16594/15 у складі колегії суддів Верховного Суду за участі судді Катеринчук Л.Й. як судді-доповідача.

8. 23.06.2018 ТОВ "Каховка Пром-Агро" подало відзив на касаційні скарги

Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" (т. 13, а.с. 15-46).

9. 26.06.2018 до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду надійшло клопотання ТОВ "Каховка Пром-Агро" від 26.06.2018 про відмову від касаційної скарги на постанову Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018 та рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 в частині припинення провадження щодо зобов'язання Міністерства юстиції України скасувати рішення про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно та записи про право власності у справі №910/16594/15, яку від імені заявника підписано керуючим санацією Реверуком П.К. (т. 13, а.с. 47-53).

9.1. В обґрунтування вимог клопотання ТОВ "Каховка Пром-Агро" зазначило, що відмовляється від поданої ним касаційної скарги на постанову апеляційного суду від 16.04.2018 та рішення суду першої інстанції від 25.02.2016 в частині припинення провадження щодо зобов'язання Міністерства юстиції України скасувати рішення про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно та записи про право власності у справі №910/16594/15, керуючись частиною 4 статті 298 ГПК України. Відмова від касаційної скарги не суперечить інтересам ТОВ "Каховка Пром-Агро", подана від імені позивача керуючим санацією Реверуком П.К., який виконує повноваження його керівника, та не порушує прав та законних інтересів інших учасників справи.

10. Ухвалою Верховного Суду від 03.07.2018 клопотання ТОВ "Каховка Пром-Агро" задоволено, закрито касаційне провадження за касаційною скаргою ТОВ "Каховка Пром-Агро" на постанову Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018 та рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 у справі №910/16594/15 в частині припинення провадження щодо зобов'язання Міністерства юстиції України скасувати рішення про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно та записи про право власності (т. 13, а.с. 152-156).

11. 03.07.2018 Компанією Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) подано додаткові пояснення до касаційної скарги у справі №910/16594/15 (т. 13, а.с. 62-81).

12. 03.07.2018 до Верховного Суду Компанією Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) подано клопотання про передачу справи №910/16594/15 на розгляд Великої Палати Верховного Суду в порядку статті 302 ГПК України (т. 13, а.с. 82-102).

13. 05.07.2018 ТОВ "Каховка Пром-Агро" подано заперечення на клопотання Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) про передачу справи на Велику Палату Верховного Суду та заперечення на додаткові пояснення до касаційної скарги Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) (т. 13, а.с. 162, 165).

14. 03.07.2018 до початку судового засідання до Верховного Суду надійшла заява про відвід судді Катеринчук Л.Й. у розгляді справі №910/16594/15, яку підписано Антоновим К.О. як представником ТОВ "КУА "Місто Банк" (т. 13, а.с. 103-119).

15. Ухвалою Верховного Суду від 03.07.2018 заяву ТОВ "КУА "Місто Банк" в особі Антонова К.О. про відвід судді Верховного Суду Катеринчук Л.Й. у розгляді справи №910/16594/15 залишено без розгляду з огляду на її подання Антоновим К.О., як представником ТОВ "КУА "Місто Банк", яке не є учасником справи №910/16594/15 (т. 13, а.с. 149-151).

16. У судовому засіданні Верховного Суду 03.07.2018 оголошено перерву до 05.07.2018 16 год. 00 хв.

ЗАЯВЛЕНІ У СПРАВІ КЛОПОТАННЯ УЧАСНИКІВ СПРАВИ ТА РЕЗУЛЬТАТ ЇХ РОЗГЛЯДУ

17. 05.07.2018 до початку судового засідання до Верховного Суду надійшла заява ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" про відвід колегії суддів Верховного Суду: Катеринчук Л.Й., Песков В.Г., Погребняк В.Я. у розгляді справи №910/16594/15 (т. 16, а.с. 179-205).

18. 05.07.2018 до початку судового засідання до Верховного Суду представником ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" – адвокатом Антоновим К.О. подано:

- о 15 год. 45 хв. клопотання про дотримання вимог статті 201 ГПК України щодо порядку відкриття судового засідання та з'ясування явки учасників справи (т. 13, а.с. 242-244);

- о 15 год. 45 хв. клопотання про проведення судового засідання у справі №910/16594/15 в межах робочого часу Верховного Суду до 18 год. 00 хв. у четвер 05.07.2018 (т. 13, а.с. 207-223);

- о 15 год. 50 хв. клопотання про відкладення розгляду справи на іншу дату з метою забезпечення належного повідомлення про розгляд справи №910/16594/15 її учасників, які не були присутні в судовому засіданні 03.07.2018, а саме Міністерства юстиції України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, ТОВ "Каховка Протеїн Агро" та Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD) (т. 14, а.с. 1-4);

- о 15 год. 50 хв. клопотання про відкладення розгляду справи у зв'язку з необхідністю повідомлення третьої особи на стороні відповідачів – Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD), як нерезидента України, місцезнаходженням якого є Республіка Сейшельські Острови, острів Мае, місто Вікторія, Шам Тонг плаза 103, про розгляд справи №910/16594/15 Верховним Судом в порядку, встановленому Гаазькою конвенцією про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних і комерційних справах від 15.11.1965, та надання учаснику справи копій касаційних скарг Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" з їх офіційним перекладом на англійську мову (т. 13, а.с. 225-241).

19. У судовому засіданні Верховного Суду 05.07.2018 представником ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" – адвокатом Антоновим К.О. оголошено зміст поданих до суду касаційної інстанції заяв та клопотань та підтримано заявлені ним вимоги.

20. В порядку статті 207 ГПК України головуючим суддею визначено черговість розгляду заяв та клопотань учасників справи та оголошено присутнім в судовому засіданні 05.07.2018 учасникам справи про розгляд першочергово заявленого ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" 05.07.2018 відводу складу колегії суддів Верховного Суду у розгляді справи №910/16594/15.

21. Після виходу з нарадчої кімнати Судом оголошено ухвалу Верховного Суду від 05.07.2018 у справі №910/16594/15 про залишення без розгляду заяви ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" про відвід колегії суддів Верховного Суду: Катеринчук Л.Й., Песков В.Г., Погребняк В.Я. у розгляді справи №910/16594/15 як такої, що подана зі спливом процесуального строку, визначеного частиною 3 статті 38 ГПК України.

22. Суд розглянув клопотання ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" про відкладення розгляду справи з метою забезпечення належного повідомлення про розгляд справи №910/16594/15 третьої особи на стороні відповідачів – Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD), як нерезидента України, відповідно до Гаазької конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних і комерційних справах від 15.11.1965, учасником якої є держава Україна з 19.10.2000.

22.1. Колегія суддів, порадившись на місці, відхилила зазначене клопотання з огляду на наявність в матеріалах справи доказів здійснення представництва інтересів Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD) в Україні адвокатом Іванченком В.А., залученим на підставі договору про захист прав і законних

інтересів та надання необхідної юридичної допомоги від 18.04.2018 директором Компанії – Marianna Poullis; копія договору долучена до матеріалів справи (т. 11, а.с. 222-224).

22.2. З матеріалів справи вбачається, що після прийняття апеляційним судом постанови від 16.04.2018 за результатами нового апеляційного розгляду справи №910/16594/15, представник Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD) Іванченко В.А. звернувся до суду апеляційної інстанції з апеляційною скаргою на рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 в порядку статті 272 ГПК України та просив апеляційний суд скасувати його за наслідком касаційного перегляду за касаційною скаргою Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD) (т. 11, а.с. 208-241).

Ухвалою Київського апеляційного господарського суду від 25.04.2018 відмовлено Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD) у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою на рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 у справі №910/16594/15 на підставі частини 5 статті 272 ГПК України (т. 11, а.с. 198-207).

22.3. Отже, представник Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD) в Україні – адвокат Іванченко В.А., який відповідно до пункту 1.1.4. договору про надання правової допомоги від 18.04.2018 взяв на себе зобов'язання з ведення справ та представництва інтересів Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD) в господарських судах, не був позбавлений можливості скористатися вільним доступом до електронного реєстру судових рішень в Україні в силу статті 4 Закону України "Про доступ до судових рішень" та ознайомитися з ухвалою Верховного Суду від 01.06.2018 про відкриття касаційного провадження у справі №910/16594/15 та визначеними у ній датою та часом розгляду даної справи касаційним судом та забезпечити представництво інтересів його клієнта (третьої особи на стороні відповідачів у справі) в судових засіданнях Верховного Суду 03.07.2018 та 05.07.2018.

Суд зазначає, що копію ухвали Верховного Суду від 01.06.2018 про відкриття касаційного провадження у справі №910/16594/15 направлено учасникам справи у кількості 10 примірників рекомендованими листами, в тому числі за юридичною адресою Компанії Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD) – "Шам Тонг Плаза 103, реєстраційний номер Компанії 087329, о. Мае, м. Вікторія, Сейшельські Острови", що підтверджує виконання судом касаційної інстанції обов'язку щодо повідомлення учасників справи №910/16594/15 про її розгляд Верховним Судом відповідно до вимог статей 120, 301 ГПК України та з урахуванням висновків Постанови ВГСУ від 04.04.2017 у даній справі про

достатність надіслання третій особі повідомлення про судове засідання рекомендованим поштовим відправленням (т. 7, а.с. 88-98).

22.4. Колегія суддів Верховного Суду зазначає, що вжиття заходів для прискорення процедури розгляду справ є обов'язком не тільки для держави, а й осіб, які беруть участь у справі. Так, Європейський суд з прав людини в Рішенні від 07.07.1989 у справі "Юніон Аліментаріа Сандерс С.А. проти Іспанії" зазначив, що заявник зобов'язаний демонструвати готовність брати участь на всіх етапах розгляду, що стосуються безпосередньо його, утримуватися від використання прийомів, які пов'язані із зволіканням у розгляді справи, а також максимально використовувати всі засоби внутрішнього законодавства для прискорення процедури слухання.

22.5. Отже, питання належного повідомлення учасників справи-нерезидентів Суд розглянув у світлі практики ЄСПЛ та тих критеріїв, що були ним розроблені в частині забезпечення права на доступ до правосуддя. Очевидним є той факт, що Компанія Модерн Ворлд Лтд (Modern world LTD) є третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідачів, а, відтак, при розгляді справи №910/16594/15 не застосовуються встановлені статтею 15 Гаазької конвенції 1965 року обмеження щодо прийняття Судом рішення по суті спору, оскільки такі мають місце лише у разі неявки в судове засідання учасника справи-нерезидента України із процесуальним статусом відповідача у справі.

23. При розгляді клопотання ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" про відкладення розгляду справи на іншу дату у зв'язку з необхідністю повідомлення про розгляд справи учасників справи, які не були присутні в судовому засіданні 03.07.2018, – Міністерства юстиції України, ТОВ "Каховка Протеїн Агро" та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, колегія суддів Верховного Суду перевірила факт повідомлення учасників справи №910/16594/15 про її розгляд касаційним судом в засіданні 03.07.2018 ухвалою Верховного Суду від 01.06.2018 відповідно до даних рекомендованих повідомлень про вручення поштових відправлень учасникам справи, які повернулися на адресу Верховного Суду до дати проведення судового засідання 03.07.2018 та долучені до матеріалів справи (т. 13, а.с. 10-12, 14, 120). Явка учасників справи в судове засідання 03.07.2018 Судом обов'язковою не визнавалась, а, відтак, виходячи із засад змагальності та диспозитивності у господарському судочинстві, передбачених статтями 13, 14 ГПК України, учасники справи на власний розсуд скористалися наданим їм частиною 1 статті 42 ГПК України процесуальним правом на участь в судовому засіданні при розгляді справи судом касаційної інстанції.

24. Щодо вимог ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" про розгляд справи в межах робочого часу Верховного Суду з посиланням на конституційне право учасників справи на відпочинок, Суд зазначив, що явка учасників справи №910/16594/15 в судові засідання Верховного Суду, призначене ухвалою від 01.06.2018 на 03.07.2018, яке продовжено 05.07.2018 після оголошеної перерви в засіданні 03.07.2018, Судом обов'язковою не визнавалась, тому якщо розгляд справи 05.07.2018 вийде за межі робочого часу Верховного Суду, учасники справи не позбавлені можливості у разі потреби покинути зал судового засідання.

25. Після відкриття судового засідання 05.07.2018 головуючим з'ясовано, що разом з учасниками справи, які були присутні в судовому засіданні 03.07.2018, до Верховного Суду з'явився представник Фонду гарантування вкладів фізичних осіб Шторгіна С.В., яка висловила довіру оголошеному складу суду та заперечила щодо наявності у неї клопотань на запитання головуючого; також, Судом перевірено факт повідомлення учасників справи №910/16594/15 про судові засідання 03.07.2018 ухвалою Верховного Суду від 01.06.2018, про що було зазначено в пункті 23 мотивувальної частини зазначеної постанови. Зазначене в цілому свідчить про додержання Судом вимог статті 201 ГПК України щодо відкриття судового засідання та з'ясування явки учасників справи, про що було заявлено ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" до початку судового засідання 05.07.2018.

26. Розглянувши заявлені учасниками заяви та клопотання та оголосивши учасникам справи результат їх розгляду, колегія суддів Верховного Суду перейшла до розгляду справи №910/16594/15 за касаційними скаргами Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк", врахувавши обставини закриття касаційного провадження за касаційною скаргою ТОВ "Каховка Пром-Агро" ухвалою Верховного Суду 03.07.2018.

27. У судовому засіданні 05.07.2018 під час усних виступів учасників провадження у справі представником ПАТ "Місто Банк" Мельником В.В. заявлено відвід колегії суддів Верховного Суду: Катеринчук Л.Й., Песков В.Г., Погребняк В.Я. у розгляді справи №910/16594/15 (т. 14, а.с. 6-30).

27.1. Розглянувши заявлений відвід у нарадчій кімнаті колегія суддів Верховного Суду оголосила ухвалу від 05.07.2018 про залишення без розгляду заяви ПАТ "Місто Банк" про відвід колегії суддів Верховного Суду: Катеринчук Л.Й., Песков В.Г., Погребняк В.Я. у розгляді справи №910/16594/15 з підстав її подання з пропуском процесуального строку, передбаченого частиною 3 статті 38 ГПК України.

28. Під час розгляду касаційних скарг представник Фонду гарантування вкладів фізичних осіб Шторгіна С.В. заявила клопотання про оголошення перерви в судовому засіданні Верховного Суду 05.07.2018 для підготовки письмової заяви про відвід суддів з огляду на обставини, які стали їй відомі в ході судового засідання 05.07.2018.

28.1. Представник ФГВФО Шторгіна С.В. висловила свою позицію щодо доводів касаційних скарг та не заперечувала щодо складу суду, визначеного в автоматизованому порядку для розгляду справи №910/16594/15, у зв'язку з чим заявлене нею клопотання про оголошення перерви для оформлення відводу колегії суддів Судом відхилено.

29. У судовому засіданні 05.07.2018 представник Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) підтримав подане 03.07.2018 клопотання про передачу справи №910/16594/15 на розгляд Великої Палати Верховного Суду в порядку статті 302 ГПК України.

29.1. Зазначене клопотання розглянуто колегією суддів у нарадчій кімнаті та відмовлено у його задоволенні відповідно до пункту 1 резолютивної частини даної постанови з таких підстав.

29.2. Клопотання відповідача-3 про передачу справи №910/16594/15 на розгляд Великої Палати Верховного Суду на підставі частин 5, 6 статті 302 ГПК України обґрунтоване порушенням судами першої та апеляційної інстанції правил предметної та суб'єктної юрисдикції при розгляді спору щодо права власності на спірний об'єкт нерухомості, що є виключною правовою проблемою.

29.3. Заявник доводив, що місцевим судом безпідставно порушено провадження у справі №910/16594/15 за позовом ТОВ "Каховка Пром-Агро" до Міністерства юстиції України про зобов'язання скасувати рішення про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно та записи про право власності, оскільки такий спір в силу статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України (в редакції на момент звернення з позовом у червні 2015 року) підвідомчий судам адміністративної юрисдикції з огляду на виконання Міністерством юстиції України владних управлінських функцій із здійснення реєстраційних дій щодо речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень в силу закону. Розгляд господарським судом позовних вимог в цій частині мало наслідком порушення правил підвідомчості спорів господарським судам та в порушення приписів частини 3 статті 16 ГПК України (в редакції на момент пред'явлення позову) змінило територіальну підсудність даного спору господарському суду за місцезнаходженням нерухомого майна, щодо якого виник спір.

29.4. Відповідач-3 доводив, що припинивши провадження у справі в частині позовних вимог до Міністерства юстиції України, Господарському суду міста Києва належало передати справу за підсудністю до Господарського суду Херсонської області, юрисдикція якого поширюється на територію місцезнаходження спірного нерухомого майна у місті Каховка Херсонської області.

30. Положеннями частини 5 статті 16 ГПК України в редакції, чинній станом на червень 2015 року, встановлено виключну підсудність справ у спорах, відповідачем у яких є вищий чи центральний орган виконавчої влади, Господарському суду міста Києва.

30.1. В силу пункту 1 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №228 від 02.07.2014, Міністерство юстиції України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України. Отже, визначивши Міністерство юстиції України відповідачем за позовними вимогами про зобов'язання центрального органу виконавчої влади вчинити реєстраційні дії щодо спірного нерухомого майна та правонаступником ліквідованого органу ДВС, який здійснив продаж спірного майна з публічних торгів, згідно з постановою КМУ №228 від 02.07.2014, позивач правильно визначив підсудність спору Господарському суду міста Києва, керуючись приписами частини 5 статті 16 ГПК України.

30.2. Розглядаючи позовні вимоги по суті в засіданні від 25.02.2016, місцевий суд встановив, що спір в частині вимог позивача про зобов'язання Міністерства юстиції України вчинити реєстраційні дії щодо спірного нерухомого майна не підвідомчий господарському суду, оскільки такий спір пов'язаний з виконанням центральним органом виконавчої влади владних управлінських функцій у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно; зазначене стало підставою для припинення провадження у справі №910/16594/15 в цій частині на підставі пункту 1 частини 1 статті 80 ГПК України в редакції до 15.12.2017.

30.3. Пунктами 20.5., 20.7. Постанови Пленуму Вищого господарського суду України "Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам" №10 від 24.10.2011 роз'яснено про те, що якщо відповідачем у справі є орган, зазначений у частині 5 статті 16 ГПК України, то така справа у будь-якому разі підлягає розгляду в Господарському суді міста Києва. Місцевий суд в процесі підготовки справи до розгляду вправі вирішити питання про залучення до участі у справі іншого відповідача або, за згодою позивача, - про заміну неналежного відповідача (стаття 24 ГПК України). Якщо у такому випадку

справа стала підсудною іншому господарському суду, вона згідно з частиною 3 статті 17 ГПК України має бути розглянута Господарським судом міста Києва.

30.4. Отже, розгляд Господарським судом міста Києва позовних вимог в частині визнання недійсними торгів, визнання недійсними договорів купівлі-продажу, визнання права власності та витребування майна, заявлених позивачем до відповідачів 2, 3, 4, 5, після припинення провадження у справі №910/16594/15 в частині вимог до відповідача-1 (Мін'юсту України), узгоджується з приписами частини 3 статті 17 ГПК України в редакції, чинній на момент вирішення спору місцевим судом, щодо порядку передання справ за підсудністю між господарськими судами.

30.5. Доводи відповідача-3 про розгляд справи незаконним складом суду у зв'язку з порушенням правил виключної підсудності спорів про право власності на майно господарським судам за місцезнаходженням спірного майна в силу частини 3 статті 16 ГПК України в редакції до 15.12.2017 як підстави для скасування прийнятих судами першої та апеляційної інстанцій рішень по суті спору колегія суддів Верховного Суду відхиляє, як такі, що не узгоджуються з принципом правової визначеності, як складової права на справедливий суд згідно статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який передбачає повагу до принципу *res judicata* – принципу остаточності судових рішень, які набрали законної сили. Цей принцип наголошує, що жодна зі сторін не має права вимагати перегляду остаточного та обов'язкового рішення суду просто тому, що вона має на меті добитися нового слухання справи та нового її вирішення. Повноваження вищих судових органів щодо перегляду мають реалізовуватися для виправлення судових помилок та недоліків судочинства, але не для здійснення нового судового розгляду. Перегляд не повинен фактично підміняти собою апеляцію, а сама можливість існування двох точок зору на один предмет не є підставою для нового розгляду. Винятки із цього принципу можуть мати місце лише за наявності підстав, обумовлених обставинами важливого та вимушеного характеру (рішення ЄСПЛ у справах Пономарьов проти України" та "Рябих проти Російської Федерації").

У рішенні у справі "Нелюбін проти Російської Федерації" ЄСПЛ дійшов висновку, що повноваження вищих судів щодо скасування чи зміни тих судових рішень, які вступили в законну силу та підлягають виконанню, мають використовуватися для виправлення фундаментальних порушень. Такі рішення можуть бути скасовані лише за виняткових обставин, а не тільки з метою одержання іншого рішення у справі.

Отже, скасування прийнятих у справі №910/16594/15 судових рішень по суті

спору з метою зміни територіальної підсудності справи та передання її на розгляд Господарському суду Херсонської області за місцезнаходженням спірного майна матиме наслідком порушення принципу правової визначеності судового рішення, яке не може бути скасовано судом вищої інстанції лише в цілях повторного розгляду справи та прийняття іншого рішення у справі.

УЗАГАЛЬНЕНІ ДОВОДИ УЧАСНИКІВ СПРАВИ

Доводи скаржників (відповідача-3 та третьої особи-1 на стороні відповідачів)

31. На розгляд касаційного суду за касаційними скаргами Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та Публічного акціонерного товариства "Місто Банк" винесено проблему застосування статей 16, 267, 388, 392 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), статей 34, 41, 43 ГПК України в редакції Закону України №1798-XII від 06.11.1991 до набрання чинності Законом України №2147-VIII від 03.10.2017 та статті 35 ГПК України в редакції Закону України №2147-VIII від 03.10.2017.

32. Судом заслухано пояснення представників Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" по суті поданих касаційних скарг.

32.1. Представник Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) Шайко С.В. зазначив про розгляд судами попередніх інстанцій даної справи з порушенням правил територіальної підсудності спору про визнання права власності та доводив необхідність розгляду справи №910/16594/15 Господарським судом Херсонської області за місцезнаходженням спірного нерухомого майна у місті Каховка Херсонської області, у зв'язку з чим підтримав подане ним 03.07.2018 клопотання про передачу справи на розгляд Великої палати Верховного Суду.

32.2. Представник відповідача-3 Шайко С.В. доводив звернення позивача з позовом з пропуском строку позовної давності та просив застосувати наслідки її спливу. За твердженням представника відповідача-3 публічні торги з продажу в ліквідаційній процедурі позивача – ТОВ "Каховка Пром-Агро" об'єкта нерухомості, визначеного як цілісний майновий комплекс виробництва по переробці сої, відбулися 20.03.2013, тоді як позовні вимоги про визнання торгів недійсними, визнання недійсними договорів купівлі-продажу, визнання права власності на майно, витребування майна та зобов'язання Міністерства юстиції України вчинити дії щодо реєстрації за позивачем права власності на спірне майно заявлено у червні 2015 року. Скаржник посилався на пропуск спеціального строку позовної давності у три місяці з дня проведення торгів на оскарження їх результатів в судовому порядку згідно статті 48 Закону України "Про іпотеку".

32.3. Представник Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) стверджував про неповноту дослідження судами обставин справи у зв'язку з тим, що у справі не було призначено судову експертизу для встановлення вартості спірного нерухомого майна, зважаючи на розбіжності між вартістю майна на момент його передання позивачем – ТОВ "Каховка Пром-Агро" в іпотеку відповідача-4 – ПАТ КБ "Надра" в забезпечення виконання кредитних зобов'язань та на момент відчуження об'єкта нерухомості з торгів 20.03.2013, щодо дійсності яких виник спір у справі №910/16594/15.

32.4. Представник відповідача-3 Шайко С.В. доводив добросовісність набуття Компанією Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) спірного нерухомого майна в порядку, встановленому для виконання судових рішень, що виключає можливість його витребування позивачем, як власником, у відповідача-3, як добросовісного набувача, в силу частини 2 статті 388 ЦК України. Скаржник заперечував відсутність волевиявлення позивача на відчуження належного йому об'єкта нерухомості, як обов'язкової умови для задоволення його віндикаційних вимог згідно з пунктом 3 частини 1 статті 388 ЦК України, посиляючись на обставини передання позивачем спірного нерухомого майна в іпотеку відповідача-4 на забезпечення власних кредитних зобов'язань, які в подальшому виконано не було, що мало наслідком набуття відповідачем-4, як банком-іпотекодержателем, предмета іпотеки зі спірних торгів 20.03.2013 у виконавчому провадженні з виконання рішення суду про стягнення кредитної заборгованості позивача на користь відповідача-4.

33. Представник ПАТ "Місто Банк" Мельник В.В. повністю підтримав доводи касаційної скарги на просив скасувати прийняті у справі рішення по суті спору та прийняти нове рішення про відмову в позові.

Доводи інших учасників справи

34. Представник ПАТ "КБ "Надра" Присяжнюк Р.В. стверджував про обґрунтованість доводів касаційних скарг Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" та вважав рішення судів першої та апеляційної інстанцій про часткове задоволення позову такими, що прийняті з порушенням правил територіальної підсудності справ у спорах про визнання права власності та з неправильним застосуванням положень ЦК України про позовну давність.

35. Представник Фонду гарантування вкладів фізичних осіб Шторгіна С.В. підтримала доводи касаційних скарг та просила скасувати прийняті у справі рішення місцевого та апеляційного судів по суті спору та прийняти нове рішення про відмову в позові.

36. Представник позивача – ТОВ "Каховка Пром-Агро" адвокат Мойсук Л.А. стверджувала про законність та обґрунтованість прийнятих судами рішень про часткове задоволення позову, заперечувала проти задоволення касаційних скарг Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" та підтримала доводи, зазначені у поданому до Верховного Суду відзиві на касаційні скарги 23.06.2018.

36.1. Представник позивача зауважила про прийняття Вищим господарським судом України постанови від 25.10.2017 у даній справі, в якій зазначено про те, що судом встановлено фактичні обставини справи, які підтверджують порушення прав позивача як власника спірного нерухомого майна, яке вибуло з його володіння поза його волею; дотримано вимоги територіальної підсудності при розгляді спору; справа була направлена на новий розгляд до суду апеляційної інстанції лише в частині застосування судом строків позовної давності та надання оцінки клопотанню позивача про визнання поважними причин пропуску строку на пред'явлення позову.

36.2. Представник позивача – адвокат Мойсук Л.А. зазначила про те, що судом апеляційної інстанції при новому розгляді справи було враховано обов'язкові до виконання вказівки касаційного суду у постанові від 25.10.2017 у даній справі, надала оцінку доводам позивача на предмет поважності пропуску ним строку позовної давності при зверненні з позовними вимогами у даній справі та дійшла висновку про відсутність підстав для скасування прийнятих місцевим та апеляційним судами рішення по суті спору.

36.3. Представник позивача стверджувала, що судом апеляційної інстанції зроблено висновок про те, що приписи статті 48 Закону України "Про іпотеку" про спеціальну позовну давність за вимогами про визнання результатів торгів з продажу предмета іпотеки недійсними не поширюються на заявлені позивачем, як підставу віндикаційного позову, положення статті 388 ЦК України, оскільки метою віндикаційного позову було повернення позивачу належного йому з 2009 року спірного нерухомого майна, яке вибуло з його володіння шляхом проведення спірних прилюдних торгів та укладення ряду цивільно-правових договорів щодо спірного майна. За твердженням представника позивача, спірне майно вибуло з володіння позивача ТОВ "Каховка Пром-Агро" за результатами проведення прилюдних торгів на виконання рішення суду про звернення стягнення на предмет іпотеки за умов погашення позивачем заборгованості за кредитними договорами, яка утворилася станом на 2010 рік, та в подальшому неодноразово переходило у власність третіх осіб – відповідачів 2, 3 у даній справі; відповідач-3 передав спірне нерухоме майно в іпотеку ПАТ "Місто Банк", а останнє уклало договір оренди об'єкта нерухомості з ТОВ "Каховка Протеїн

Арго".

36.4. Представник позивача доводила, що факт скасування судового рішення, на підставі якого спірне майно вибуло з володіння позивача, має наслідком те, що таке рішення не породжує жодних правових наслідків з моменту його ухвалення, а, відтак, судами обґрунтовано визнано результати спірних торгів недійсними та відмовлено у застосуванні позовної давності до частини позовних вимог про визнання недійсним договору купівлі-продажу майна з проведених державною виконавчою службою публічних торгів.

36.5. Доводи заявників касаційних скарг про необхідність проведення у справі судової експертизи спірного об'єкта нерухомості представник позивача заперечила з посиланням на те, що в ході розгляду даної справи з 2015 року учасниками справи не заперечувався факт належності спірного майна ТОВ "Каховка Пром-Агро", тоді як питання щодо призначення у справі судової експертизи виникли лише після направлення касаційним судом справи на новий апеляційний розгляд; ПАТ "Місто Банк" в порушення приписів статті 99 ГПК України не обґрунтувало неможливості надання суду доказів на підтвердження своїх доводів самостійно та не надало доказів зміни чи добудови спірного майна, а тому не виконало вимог процесуального закону щодо підтвердження своїх доводів та заперечень наданими суду доказами у справі.

36.6. Представник позивача спростувала доводи скаргників про неналежність складу суду апеляційної інстанції з посиланням на те, що судді Сітайло Л.Г. та Калатай Н.Ф. приймали участь у розгляді справи №910/15767/15 та зазначила про правомірність дій апеляційного суду щодо відхилення заявленого зазначеним суддям відводу, оскільки справа №910/16594/15 та №910/15767/15 не пов'язані суб'єктним складом та розглядалися апеляційним судом із встановленням різних обставин справи.

36.7. Доводи касаційних скарг про порушення судами територіальної підсудності господарських спорів при розгляді справи №910/16594/15 у місті Києві з посиланням на обставини місцезнаходження нерухомого майна, щодо права власності на яке виник спір, у Херсонській області, що зумовлює підсудність даного спору Господарському суду Херсонської області, представник позивача заперечила та зазначила, що позовні вимоги про скасування результатів прилюдних торгів пред'явлено до Міністерства юстиції України, як органу, що є правонаступником державної виконавчої служби, якою було затверджено акт про проведення спірних торгів, за результатами яких об'єкт нерухомості вибув із володіння позивача як його законного власника. Отже, підсудність даної справи Господарському суду міста Києва було визначено в порядку частини 5 статті 16

ГПК України (в редакції, чинній на момент подання позову), зважаючи на пред'явлення позову до центрального органу виконавчої влади – Міністерства юстиції України.

37. Представник ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" – адвокат Антонов К.О. підтримав доводи касаційних скарг, зазначив про штучне об'єднання позивачем відповідачів у даній справі з метою зміни підсудності спору Господарському суду міста Києва та розгляд справи неповноважним складом суду у зв'язку з порушенням правил територіальної підсудності господарських спорів; доводить як безумовну підставу для скасування прийнятих судами рішень по суті спору непроведення у справі судової експертизи спірного нерухомого майна, так як за час його перебування у володінні третіх осіб його стан міг змінитися, а тому встановлення дійсної вартості об'єкта нерухомості, щодо якого виник спір, має суттєве значення для розгляду даної справи; позивачем заявлено вимогу про визнання недійсними прилюдних торгів, які не є правочином за своєю правовою природою; судами надано помилкову оцінку доводам позивача щодо поважності причин пропуску строку позовної давності та безпідставно не застосовано до спірних правовідносин наслідки впливу позовної давності.

ПРОВАДЖЕННЯ У СУДАХ ПЕРШОЇ ТА АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЙ

Короткий зміст позовних вимог та провадження в суді першої інстанції

38. 26.06.2015 ТОВ "Каховка Пром-Агро" (далі – позивач) звернулося до Господарського суду міста Києва з позовною заявою до Міністерства юстиції України (далі – відповідач-1), ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" (далі – відповідач-2) та Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) (далі – відповідач-3) за участю третьої особи на стороні відповідачів – ПАТ "КБ "Надра", в якій просило:

1. визнати недійсними торги, проведені 20.03.2013, які оформлені протоколом від 20.03.2013 про проведення прилюдних торгів з реалізації нерухомого майна та затверджені актом від 29.03.2013 №339/12 про реалізацію майна;
2. визнати недійсним договір від 19.06.2015 (серія та номер №1270) купівлі-продажу нерухомого майна – 92/100 частини цілісного майнового комплексу виробництва по переробці сої, розташованого в Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19, оформленого у вигляді пропозиції від 03.02.2015 ПАТ "Комерційний банк "Надра" про укладення договору купівлі-продажу нерухомого майна та акцепту від 04.02.2015 ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" про прийняття пропозиції про укладення договору купівлі-продажу нерухомого майна;

3. визнати недійсним договір від 25.06.2015 (серія та номер №1310) купівлі-продажу нерухомого майна – 92/100 частини цілісного майнового комплексу виробництва по переробці сої, розташованого в Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19, покупцем за яким є Компанія Ретт Інтер Ес. Ей., країна реєстрації: Британські Віргінські Острови;

4. визнати право власності ТОВ "Каховка Пром-Агро" на нерухоме майно – 92/100 частини цілісного майнового комплексу виробництва по переробці сої, що розташоване в Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19, та складається з таких будівель та споруд: склад "А" площею 209,7 кв. м.; адмінбудівля "В" площею 985,2 кв. м.; тамбур "в", ганок "в1", сходові клітини "в10", сходові клітини "в11", сходові клітини "в12"; підвал "Ж" площею 240,8 м2; споруда піддон 11, ємкість 12, ємкість 13, ємкість 14, маслonaсосна "Г" площею 49,7 кв. м.; накопичувальна ємкість зерновідходів 17; ємкість 18; ємкість 19; екстракційний цех "А" площею 905,4 кв. м.; сходи "а", сходи "а1"; сховище розчинника № 50; лабораторія "Б" площею 191,2 кв. м.; ганок "б", сходи "б1", балкон "б2"; вагова "Д" площею 11,3 кв. м.; трансформаторна підстанція "Е" площею 101,9 кв. м.; трансформаторна підстанція "Ж" площею 82,9 кв. м.; мерилонна "О" площею 12,4 кв. м.; шротосховище № XI, шротосховище № XII, шротосховище № XIII, галерея з входом "Н" площею 118,7 кв. м.; зерноперегрузка № XX, зерноперегрузка № XXI, зерноперегрузка з навісом "Р", зерноперегрузка з навісом "Р1", зерноперегрузка з навісом "Р2"; зерноперевантажувальна з навісом "У", зерноперевантажувальна з навісом "Є"; лабораторія "Ф" площею 88,6 кв. м., балкон "ф", сходові клітини "ф1"; прохідна "Х" площею 19,5 кв. м.; вагова "Ц" площею 9,7 кв. м., ганок "ц"; трансформаторна підстанція "Ч" площею 154,8 кв. м.; операторська "Ш" площею 51,4 кв. м.; зерноприймальний пункт "Щ", операторська "Щ1" площею 3,8 кв. м., зерноприймальний пункт "під Щ" площею 160,1 кв. м., вхід до підвалу "щ", в'їзд до зерноприймального пункту "щ1", в'їзд до зерноприймального пункту "щ2"; насосна "Ю" площею 187,9 кв. м.; підготовчий цех "Я" площею 4976,5 кв. м., сходові клітини "я"; котельня "Я1" площею 430,0 кв. м., ганок "я1"; цех гідратації "Я2" площею 453,2 кв. м.; градирня № 69; будівля над скважиною "В" площею 14,4 кв. м.; артезіанська свердловина за №19-113 "15"; артезіанська свердловина за №19-114 "16"; навіс "Л"; огорожа №1, огорожа №2; ворота №3; хвіртка №4; ворота №5; ворота №6; ворота №7; хвіртка №8; залізниця №10, №19; залізнично-дорожні ваги №20; навіс "Л1"; навіс "Л3"; навіс "Л4"; вимощення №I; вимощення №II; навіс "П"; автоваги з під'їздами №102, автоваги з під'їздами №103, ворота №104, пожежна водойма №59;

5. витребувати у Компанії Ретт Інтер Ес. Ей., країна реєстрації: Британські Віргінські Острови на користь ТОВ "Каховка Пром-Агро" нерухоме майно –

92/100 частини цілісного майнового комплексу виробництва по переробці сої, що розташований в Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19, яке складається з таких будівель та споруд: склад "А" площею 209,7 кв. м.; адмінбудівля "В" площею 985,2 кв. м.; тамбур "В", ганок "В1", сходові клітини "В10", сходові клітини "В11", сходові клітини "В12"; підвал "Ж" площею 240,8 кв. м.; споруда піддон 11, ємкість 12, ємкість 13, ємкість 14, маслonaсосна "Г" площею 49,7 кв. м.; накопичувальна ємкість зерновідходів 17; ємкість 18; ємкість 19; екстракційний цех "А" площею 905,4 кв. м.; сходи "а", сходи "а'1"; сховище розчинника №50; лабораторія "Б" площею 191,2 кв. м.; ганок "б", сходи "б1", балкон "б2"; вагова "Д" площею 11,3 кв. м.; трансформаторна підстанція "Е" площею 101,9 кв. м.; трансформаторна підстанція "Ж" площею 82,9 кв. м.; мерилонна "О" площею 12,4 кв. м.; шротосховище №XI, шротосховище №XII, шротосховище №XIII, галерея з входом "Н" площею 118,7 кв. м.; зерноперегрузка №XX, зерноперегрузка №XXI, зерноперегрузка з навісом "Р", зерноперегрузка з навісом "Р1", зерноперегрузка з навісом "Р2"; зерноперевантажувальна з навісом "У", зерноперевантажувальна з навісом "Є"; лабораторія "Ф" площею 88,6 кв. м., балкон "ф", сходові клітини "ф1"; прохідна "Х" площею 19,5 кв. м.; вагова "Ц" площею 9,7 кв. м., ганок "ц"; трансформаторна підстанція "Ч" площею 154,8 кв. м.; операторська "Ш" площею 51,4 кв. м.; зерноприймальний пункт "Щ", операторська "Щ1" площею 3,8 кв. м., зерноприймальний пункт "під Щ" площею 160,1 кв. м., вхід до підвалу "щ", в'їзд до зерноприймального пункту "щ1", в'їзд до зерноприймального пункту "щ2"; насосна "Ю" площею 187,9 кв. м.; підготовчий цех "Я" площею 4976,5 кв. м., сходові клітини "я"; котельня "Я1" площею 430,0 кв. м., ганок "я1"; цех гідратації "Я2" площею 453,2 кв. м.; градирня № 69; будівля над скважиною "В" площею 14,4 кв. м.; артезіанська свердловина за №19-113 "15"; артезіанська свердловина за №19-114 "16"; навіс "Л"; огорожа №1, огорожа №2; ворота №3; хвіртка №4; ворота №5; ворота №6; ворота №7; хвіртка №8; залізниця №10, №19; залізнично-дорожні ваги №20; навіс "Л1"; навіс "Л3"; навіс "Л4"; вимощення №I; вимощення №II; навіс "П"; автоваги з під'їздами №102, автоваги з під'їздами №103, ворота №104, пожежна водойма №59;

6. зобов'язати Міністерство юстиції України скасувати рішення про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно – 92/100 частини цілісного майнового комплексу виробництва по переробці сої, що розташований в Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19 (індексний номер 22241394 від 19.06.2015 19:32:02), та запис про право власності №10115069;

7. зобов'язати Міністерство юстиції України скасувати рішення про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно – 92/100 частини цілісного майнового комплексу виробництва по переробці сої, що розташований в

Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19.

38.1. Позовні вимоги обґрунтовано тим, що між позивачем та ПАТ КБ "Надра" у 2006 – 2007 роках виникли кредитні правовідносини; зобов'язання позивача з повернення кредитних коштів забезпечено іпотекою нерухомого майна позивача (комплексу будівель та споруд заводу по переробці сої), розташованого у Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19; у зв'язку з невиконанням позивачем кредитних зобов'язань рішенням суду від 08.04.2010 у господарській справі №19/221-09 стягнуто на користь ПАТ КБ "Надра" 258 157 502, 73 грн. заборгованості за кредитними договорами та 25 736 грн. судових витрат; рішенням господарського суду від 20.11.2012 у справі №5024/1463/2012 за позовом ПАТ КБ "Надра" на погашення кредитної заборгованості на суму 293 929 523, 18 грн. звернено стягнення на належний позивачу предмет іпотеки – комплекс будівель та споруд заводу по переробці сої, що у Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19, шляхом його реалізації з прилюдних торгів за початковою ціною, визначеною на підставі оцінки, проведеної відповідно до законодавства, в розмірі 160 596 816 грн. без ПДВ; під час примусового виконання рішення суду від 20.11.2012 у господарській справі №5024/1463/2012 державним виконавцем 20.03.2013 проведено прилюдні торги з продажу нерухомого майна, що належить ТОВ "Каховка Пром-Агро", покупцем спірного майна визнано іпотекодержателя – ПАТ КБ "Надра", про що складено протокол №1-009/13, та затверджено результати торгів актом державного виконавця №339/12 від 29.03.2013; постановою апеляційного суду від 24.03.2015 у господарській справі №910/28554/14 (залишена без змін постановою ВГСУ від 26.05.2015) встановлено обставини припинення з 03.02.2011 зобов'язання ТОВ "Каховка Пром-Агро" щодо сплати на користь ПАТ КБ "Надра" кредитної заборгованості в розмірі 258 183 238, 73 грн., яку було стягнуто з позивача, як позичальника кредитних коштів, на підставі рішення суду від 08.04.2010 у господарській справі №19/221-09; постановою апеляційного суду від 23.06.2015 у справі №5024/1463/2012 скасовано рішення місцевого суду від 20.11.2012 в частині звернення стягнення на предмет іпотеки, на підставі якого проводилися прилюдні торги у виконавчому провадженні 20.03.2013, у зв'язку з чим позивач вважав, що належне йому на праві власності нерухоме майно вибуло з його володіння поза його волею, а тому є підстави для визнання недійсними спірних торгів, визнання недійсними договорів купівлі-продажу, укладених третіми особами щодо спірного майна після його вибуття з володіння позивача, та задоволення вимог позивача про витребування спірного об'єкта нерухомості у відповідача-3 як його фактичного володільця в порядку статті 388 ЦК України та визнання за позивачем права власності на нерухоме майно на підставі статті 392 ЦК України.

39. Ухвалою Господарського суду міста Києва від 03.07.2015 залучено до участі у справі ПАТ КБ "Надра" третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідачів.

40. Ухвалою Господарського суду міста Києва від 16.02.2016 залучено до участі у справі ПАТ КБ "Надра" відповідачем-4, а третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідачів – ПАТ "Місто Банк".

41. 25.02.2016 рішенням Господарського суду міста Києва позов задоволено частково та визнано недійсними торги, проведені 20.03.2013 з реалізації нерухомого майна, визнано право власності ТОВ "Каховка Пром-Агро" на спірне нерухоме майно; в частині зобов'язання Міністерства юстиції України скасувати рішення про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно та записи про право власності провадження по справі припинено; в решті позову відмовлено.

41.1. Місцевим судом встановлено, що підставою для проведення оспорюваних прилюдних торгів стало рішення Господарського суду Херсонської області від 20.11.2012 у справі №5024/1463/2012 про часткове задоволення позовних вимог ПАТ КБ "Надра" про стягнення кредитної заборгованості в розмірі 293 929 523, 18 грн. шляхом звернення стягнення на належний позивачу на праві власності предмет іпотеки – цілісний майновий комплекс заводу по переробці сої, що у Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19 (включаючи попередні номери 19-б, 19-в); на виконання зазначеного рішення видано наказ суду від 07.12.2012.

41.2. Судом першої інстанції встановлено, що 20.03.2013 з прилюдних торгів спірний предмет іпотеки виявив намір придбати іпотекодержатель – ПАТ КБ "Надра" за початковою ціною шляхом заміну своїх забезпечених вимог в рахунок вартості майна; 29.03.2013 державним виконавцем видано акт №339/12 про реалізацію предмета іпотеки на користь ПАТ КБ "Надра", якому 19.06.2013 приватним нотаріусом Новокаховського міського нотаріального округу видано свідоцтво про право власності на спірний об'єкт нерухомості.

Отже, цілісний майновий комплекс заводу по переробці сої, що у Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19 вибув з володіння позивача – ТОВ "Каховка Пром-Агро", як власника з 26.01.2009 зазначеного об'єкта нерухомості на підставі свідоцтва про право власності на майно.

41.3. Місцевим судом встановлено, що Постановою Верховного Суду від 23.12.2015 у справі №5024/1463/2012 скасовано рішення Господарського суду Херсонської області від 20.11.2012 про звернення стягнення на предмет іпотеки

в рахунок погашення кредитної заборгованості позивача перед ПАТ КБ "Надра", на виконання якого 20.03.2013 проведено оспорювані торги. Зазначені обставини в сукупності з встановленням фактичного перебування позивача у процедурі банкрутства з 04.02.2011 у справі №27/25Б та поширенням на вимоги його кредиторів положень мораторію у справі про банкрутство, які виключають можливість задоволення окремих вимог кредиторів поза межами процедури банкрутства, місцевий суд оцінив як такі, що спростовують презумпцію правомірності результатів прилюдних торгів, оформлених протоколом від 20.03.2013, та затверджених актом від 29.03.2013 №339/12 про реалізацію майна, у зв'язку з чим дійшов висновку про обґрунтованість позовних вимог – ТОВ "Каховка Пром-Агро" в частині визнання недійсними оспорюваних прилюдних торгів 20.03.2013.

41.4. Доводи ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" про застосування наслідків впливу спеціальної позовної давності відповідно до статті 48 Закону України "Про іпотеку" за позовними вимогами ТОВ "Каховка Пром-Агро" про визнання недійсними результатів прилюдних торгів суд першої інстанції відхилив, визнавши поважними причини пропуску позивачем строку позовної давності, взявши до уваги його клопотання та доводи про те, що про порушення прав позивач дізнався лише після скасування постановою апеляційного суду від 23.06.2015 рішення суду від 20.11.2012 у господарській справі №5024/1463/2012 в частині звернення стягнення на спірне нерухоме майно.

41.5. Місцевий суд відмовив в позові в частині визнання недійсним договору від 19.06.2015 купівлі-продажу нерухомого майна – 92/100 частини цілісного майнового комплексу ТОВ "КУА "Промислові інвестиції", укладеного з ПАТ КБ "Надра", з огляду на обрання позивачем неналежного способу захисту своїх прав в силу статей 15, 16 ЦК України, оскільки позивач ТОВ "Каховка Пром-Агро" не є стороною спірного договору.

41.6. Задовольняючи віндикаційні вимоги до відповідача-3 – Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.), суд першої інстанції виходив з того, що спірне майно вибуло з володіння ТОВ "Каховка Пром-Агро" поза його волею під час виконання рішення суду від 20.11.2012 у господарській справі №5024/1463/2012, яке було скасовано Верховним Судом Постановою від 23.12.2015, а тому правова підстава для набуття його у власність ПАТ КБ "Надра" відпала. Відтак, подальше неодноразове відчуження спірного нерухомого майна на користь третіх осіб є незаконним, у зв'язку з чим майно підлягає витребуванню у його фактичного володільця – відповідача-3.

41.7. Позовні вимоги в частині визнання за позивачем права власності на об'єкт

нерухомості – цілісний майновий комплекс заводу по переробці сої, що у Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19, місцевий суд задовольнив з огляду на обрання позивачем належного способу захисту своїх прав, виходячи з приписів статей 16, 392 ЦК України, так як право власності позивача на спірне майно, яке він набув ще у 2009 році на підставі свідоцтва про право власності на нерухоме майно від 26.01.2009, не визнається відповідачами у справі.

Провадження в суді апеляційної інстанції та обґрунтування прийнятої ним постанови

42. На стадії апеляційного розгляду справа слухалась судом повторно, після скасування постановою Вищого господарського суду України 25.10.2017 постанови апеляційного суду від 15.06.2017.

16.04.2018 постановою Київського апеляційного господарського суду апеляційні скарги Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та ПАТ "Місто Банк" залишено без задоволення, рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 у справі №910/16594/15 залишено без змін.

42.1. Переглянувши справу в повному обсязі при новому апеляційному розгляді, апеляційний суд погодився з правильністю оцінки та повнотою встановлення обставин справи судом першої інстанції, з його висновками про те, що спірні прилюдні торги 20.03.2013, проведені на примусове виконання рішення Господарського суду Херсонської області від 20.11.2012 у справі №5024/1463/2012, яке в подальшому було скасовано Постановою Верховного Суду від 23.12.2015, не можуть породжувати правових наслідків реалізації майна на виконання судового рішення, оскільки скасування судового рішення означає відсутність будь-яких правових наслідків такого рішення з моменту його прийняття.

42.2. Апеляційним судом встановлено, що рішенням Господарського суду Херсонської області від 17.10.2013 у справі №923/1020/13, яким задоволено позов ПАТ КБ "Надра" до ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" про визнання права власності на цілісний майновий комплекс заводу по переробці сої, з урахуванням ухвали від 22.11.2013, та визнано за ПАТ КБ "Надра" право власності на 92/100 частини цілісного майнового комплексу виробництва з переробки сої, що розташоване на вул. Індустріальній, 19, в м. Нова Каховка Херсонської області, визнано за ТОВ "КУА "Промислові інвестиції" право власності на 8/100 частин зазначеного цілісного майнового комплексу виробництва з переробки сої, було скасовано постановою Верховного Суду від 10.02.2016 з переданням справи №923/1020/13 на новий розгляд до суду першої

інстанції.

42.3. Отже, судові рішення у справі №5024/1463/2012, на підставі яких відбулось звернення стягнення на предмет іпотеки (спірне майно), яке належить ТОВ "Каховка Пром-Агро", та судові рішення у справі №923/1020/13, на підставі яких було зареєстровано право власності на спірне майно за ПАТ "КБ "Надра", скасовані, а тому не породжують правових наслідків щодо переходу належного позивачу з 2009 року права власності на спірний об'єкт нерухомості до третіх осіб.

42.4. Апеляційний суд врахував висновки Вищого господарського суду України, викладені у постанові від 25.10.2017 у даній справі №910/16594/15, про те, що реалізація спірного нерухомого майна проведена з порушенням приписів законодавства про банкрутство, оскільки щодо позивача – ТОВ "Каховка Пром-Агро" ухвалою Господарського суду Донецької області від 04.02.2011 порушено справу про банкрутство №27/25Б, а тому продаж заставного майна позивача-боржника є можливим лише в ліквідаційній процедурі в межах справи про банкрутство позивача.

42.5. Також, апеляційний суд взяв до уваги висновки суду касаційної інстанції згідно постанови від 25.10.2017 про те, що визнання прилюдних торгів недійсними, як самостійна вимога, в даному випадку, не відновлює порушених прав позивача, оскільки спірне майно відчужувалось декілька разів і його кінцевим набувачем, на момент звернення з даним позовом, була Компанія Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.), а відтак, позивачем обрано вірний спосіб захисту порушеного права, зокрема, шляхом звернення до суду з віндикаційним позовом в порядку статті 388 ЦК України, положення якої визначають самостійні підстави для витребування майна у Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.), як його добросовісного (кінцевого) набувача.

42.6. Апеляційним судом встановлено, що право власності позивача на спірний об'єкт нерухомості підтверджується Актами державної приймальної комісії, затвердженими рішеннями виконавчого комітету Новокаховської міської ради №251 від 22.07.2008 та №463 від 22.12.2008, свідоцтвом про право власності на майно від 26.01.2009, витягом з Реєстру прав власності на нерухоме майно №21675716 від 26.01.2009 та Інформаційною довідкою з Реєстру прав власності на нерухоме майно №28814490.

Разом з тим, відповідачами у справі не визнається право власності позивача на спірне майно, а, відтак, є правильними висновки місцевого суду про задоволення позову в частині визнання за позивачем права власності на спірне майно в порядку статті 392 ЦК України. Про належність обрання позивачем

способу захисту своїх прав в цій частині зазначав Вищий господарський суд України у постанові від 25.10.2017.

42.7. Скасовуючи прийняту апеляційним судом постанову від 15.06.2017 за результатами апеляційного перегляду рішення місцевого суду від 25.02.2016, Вищий господарський суд України виходив з того, що судом апеляційної інстанції помилково застосовано до спірних правовідносин приписи статті 48 Закону України "Про іпотеку" та не надано оцінки доводам позивача про поважність причин пропуску строку позовної давності.

42.8. При новому розгляді справи апеляційний суд встановив обставини заявлення відповідачем-2 про застосування наслідків впливу спеціальної позовної давності за вимогами про визнання недійсними результатів прилюдних торгів з продажу іпотечного майна в силу статті 48 Закону України "Про іпотеку".

42.9. Позивач у поданому клопотанні, в обґрунтування поважності причин пропуску строку позовної давності зазначив, що про порушення своїх прав, як власника спірного майна з 2009 року, дізнався лише за наслідком скасування Верховним Судом 23.12.2015 рішення місцевого суду від 20.11.2012 у справі №5024/1463/2012 про звернення стягнення на спірне майно, обтяжене іпотекою ПАТ "КБ "Надра", на виконання якого майно було продано з оспорюваних прилюдних торгів 20.03.2013.

42.10. Апеляційний суд дійшов висновку, що позивач звернувся у червні 2015 року з основною позовною вимогою про віндикацію майна, на вимоги щодо якої позовна давність не поширюється, з посиланням на усталену судову практику згідно з пунктом 3.4. Постанови Пленуму ВГСУ №10 від 29.05.2013 "Про деякі питання застосування судами позовної давності". Також, судом встановлено, що вимога про визнання недійсним правочину є додатковою до вимоги про віндикацію майна, як така, що перешкоджає власнику у володінні майном, отже до неї також не може бути застосовано положення про вплив позовної давності. Апеляційний суд не спростував висновків суду першої інстанції про необхідність захисту порушеного права позивача на предмет визнання недійсним правочину 20.03.2013 з огляду на те, що про порушення свого права він дізнався за наслідком прийняття постанови Одеського апеляційного господарського суду 23.06.2015. А тому в цілому апеляційний суд дійшов висновку про дотримання позивачем при зверненні до суду положень про позовну давність відповідно до статей 257, 266, 267 ЦК України.

НОРМИ ПРАВА, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ЗАСТОСУВАННЮ

43. Цивільний кодекс України

Частина 1 статті 15 – кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорування.

Частина 1 статті 16 – кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу.

Частина 2 статті 16 – способами захисту цивільних прав можуть бути визнання права, визнання правочину недійсним, відновлення становища, яке існувало до порушення (пункти 1, 2, 4 частини 2 цієї статті).

Частина 1 статті 328 – право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема із правочинів.

Частина 1 статті 330 – якщо майно відчужене особою, яка не мала на це права, добросовісний набувач набуває право власності на нього, якщо відповідно до статті 388 цього Кодексу майно не може бути витребуване у нього.

Стаття 387 – власник має право витребувати своє майно від особи, яка незаконно, без відповідної правової підстави заволоділа ним.

Частина 1 статті 388 – якщо майно за відплатним договором придбане в особи, яка не мала права його відчужувати, про що набувач не знав і не міг знати (добросовісний набувач), власник має право витребувати це майно від набувача лише у разі, якщо майно:

- 1) було загублене власником або особою, якій він передав майно у володіння;
- 2) було викрадене у власника або особи, якій він передав майно у володіння;
- 3) вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно у володіння, не з їхньої волі іншим шляхом.

Частина 2 статті 388 – майно не може бути витребувано від добросовісного набувача, якщо воно було продане у порядку, встановленому для виконання судових рішень.

Стаття 392 – власник майна може пред'явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорується або не визнається іншою особою, а також у разі витрати ним документа, який засвідчує його право власності.

ПОЗИЦІЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ

А. Оцінка аргументів учасників справи і висновків судів першої та апеляційної інстанції

А.1. Щодо меж розгляду справи судом касаційної інстанції

44. З огляду на повноваження суду касаційної інстанції при перегляді судових рішень в касаційному порядку відповідно до статті 300 ГПК України в редакції з 15.12.2017, Верховний Суд вважає прийнятною касаційну скаргу щодо доводів скаржників про порушення судами першої та апеляційної інстанцій положень статей 16, 267, 388, 392 ЦК України, статей 34, 41, 43 ГПК України в редакції Закону України №1798-XII від 06.11.1991 та статті 35 ГПК України в редакції Закону України №2147-VIII від 03.10.2017 при прийнятті оскаржуваних в касаційному порядку судових рішень.

А.2. Юридична оцінка доводів касаційної скарги та висновків суду апеляційної інстанції

45. Виходячи з аналізу статей 387, 388 ЦК України, власник майна має право звернутися до суду з вимогою про захист права власності шляхом витребування свого майна від особи, яка незаконно, без відповідної правової підстави заволоділа ним. Предмет доказування у справах за таким позовом становлять обставини, які підтверджують правомірність вимог позивача про повернення йому майна з чужого незаконного володіння, як-то факти, що підтверджують його право власності або інше суб'єктивне право титульного володільця на витребуване майно, факт вибуття майна з володіння позивача, наявність майна в натурі у незаконному володінні відповідача, відсутність у відповідача правових підстав для володіння майном. Власник вправі витребувати своє майно від особи, в якій воно фактично знаходиться у незаконному володінні. Тобто, в першу чергу, на підтвердження наявності в позивача суб'єктивного матеріального права на витребування майна з чужого незаконного володіння, він повинен надати суду відповідні належні докази, що підтверджують його право на зазначене майно.

46. Судами попередніх інстанцій під час розгляду спору у справі №910/16594/15 встановлено, що позивач – ТОВ "Каховка Пром-Агро" у 2009 році набув право власності на об'єкт нерухомості – цілісний майновий комплекс заводу по переробці сої, що у Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19, що підтверджується свідоцтвом про право власності на нерухоме майно від 26.01.2009. На виконання рішення суду від 20.11.2012 у господарській справі №5024/1463/2012 про звернення стягнення на предмет іпотеки, спірне нерухоме майно з прилюдних торгів 20.03.2013 відчужено іпотекодержателю – ПАТ КБ "Надра" з видачею йому нотаріально посвідченого свідоцтва про право

власності на об'єкт нерухомості 19.06.2013.

47. Судами встановлено, що рішення суду від 20.11.2012 у справі №5024/1463/2012 в подальшому було скасовано Постановою Верховного Суду від 23.12.2015, а відтак, не породжує правових наслідків з моменту його прийняття – з 20.11.2012, що узгоджується з висновками Верховного Суду у Постановах у справах №907/544/14 від 24.06.2015 та №6-449цс15 від 10.06.2015.

47.1. Також, судами встановлено, що звернення стягнення на предмет іпотеки – цілісний майновий комплекс заводу по переробці сої, що у Херсонській області, місто Нова Каховка, вул. Індустріальна, 19 у виконавчому провадженні шляхом проведення прилюдних торгів 20.03.2013 відбулося за обставин погашення позивачем – ТОВ "Каховка Пром-Агро" кредитної заборгованості перед ПАТ КБ "Надра", яку було присуджено до стягнення з позивача рішенням суду від 08.04.2010 у господарській справі №19/221-09. Так, постановою Київського апеляційного господарського суду від 24.03.2015 у справі №910/28554/14 (залишена без змін постановою ВГСУ від 26.05.2015) встановлено преюдиційні обставини добровільного виконання позивачем кредитного зобов'язання перед ПАТ КБ "Надра" шляхом безготівкового перерахування 03.02.2011 грошових коштів в розмірі 258 183 238, 73 грн. на рахунок ПАТ КБ "Надра".

47.2. Отже, прилюдні торги 20.03.2013 з продажу спірного нерухомого майна проведені безпідставно, майно вибуло з володіння позивача поза його волею, а вчиненні третіми особами щодо спірного майна правочини в період з 20.03.2013 до моменту розгляду спору судами першої та апеляційної інстанцій у даній справі, не створюють правових наслідків, оскільки права володіння, користування та розпорядження спірним майном з 2009 року належали позивачу, як власнику, на законних підставах.

48. Колегія суддів касаційного суду погоджується з висновками судів першої та апеляційної інстанцій про те, що визнання прилюдних торгів 20.03.2013 недійсними, як самостійна позовна вимога, не матиме наслідком відновлення порушених прав позивача як власника спірного нерухомого майна, яке в період з 20.03.2013 неодноразово переходило у володіння третіх осіб за цивільно-правовими договорами (купівлі-продажу, іпотеки, оренди), у зв'язку з чим позивачем вірно обрано спосіб захисту свого порушеного права згідно статей 15, 16 ЦК України та пред'явлено віндикаційну вимогу про витребування спірного майна у відповідача-3, як його добросовісного набувача та фактичного володільця в порядку статті 388 ЦК України.

49. Висновки місцевого та апеляційного судів про визнання за позивачем права

власності на спірне нерухоме майно відповідають приписам статті 392 ЦК України та пункту 1 частини 2 статті 16 ЦК України щодо способів захисту позивачем своїх прав, як власника майна, у разі їх невизнання чи оспорювання відповідачами. Застосування судами такого способу захисту прав позивача не породжує у нього права власності, як нового права, а лише підтверджує належне позивачу право власності, яке набуто ним на законних підставах, однак, з тих чи інших причин оспорується іншими особами.

50. Суд, керуючись Рішенням ЄСПЛ від 18.07.2006 у справі "Проніна проти України", аналізуючи повноту дослідження судами попередніх інстанцій обставин справи при прийнятті оскаржуваних постанови та рішення зазначає про те, що пункт 1 статті 6 Конвенції не зобов'язує національні суди надавати детальну відповідь на кожен аргумент заявника (сторони у справі). Суди зобов'язані давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматися як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент. Межі цього обов'язку можуть бути різними в залежності від характеру рішення. Питання чи виконав суд свій обов'язок щодо подання обґрунтування, що впливає із статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи. Аналізуючи через призму зазначених висновків ЄСПЛ повноту дослідження судами обставин даної справи та обґрунтування судових рішень, Суд погоджується з виконанням судами першої та апеляційної інстанцій покладеного на них обов'язку щодо обґрунтування своїх висновків та не вбачає порушення норм матеріального та процесуального права, які могли б потягнути наслідки скасування прийнятих у справі №910/16594/15 постанови від 16.04.2018 та рішення від 25.02.2016.

А.3. Мотиви прийняття (відхилення) доводів касаційної скарги

51. Доводи скажників, зазначені в касаційних скаргах та в усних виступах, що відображено в пунктах 31-33 даної постанови, Суд вважає необґрунтованими з огляду на таке:

51.1 Доводи скажників про необґрунтованість відмови апеляційного суду у призначенні будівельно-технічної експертизи, Суд вважає необґрунтованими з огляду на те, що скажником не доведено апеляційному суду сукупності умов, визначених статтею 99 ГПК України (необхідності спеціальних знань для з'ясування певних обставин справи та наявності клопотання учасника справи, мотивованого неможливістю надати експертний висновок у строки, встановлені для подання доказів, з причин, визнаних судом поважними. Як встановлено апеляційним судом, заявник ПАТ "Місто Банк" був залучений до участі в справі ухвалою місцевого суду 16.02.2016, однак, подав клопотання про призначення судово-будівельної експертизи після двох років розгляду даної справи в судах

усіх інстанцій, на стадії нового апеляційного розгляду, не обґрунтувавши мотивів за яких він не міг надати висновок експерта самостійно та у строки подання доказів апеляційному суду, а також не навівши доказів зміни спірного майна з 2013 року;

51.2. Доводи скаржників про неправильне застосування статті 392 ЦК України, Суд вважає необґрунтованими з огляду на правову позицію, висловлену у Постановах Верховного Суду України від 07.11.2012 №6-107цс12, від 04.12.2012 у справі №26/133, від 29.04.2015 №903/134/13-г, згідно з якою у разі, якщо особа, яка вважає себе власником майна, не може належним чином реалізувати свої правомочності у зв'язку з наявністю щодо цього майна сумнівів або претензій з боку третіх осіб, то відповідно до статті 392 ЦК України, права такої особи підлягають захисту шляхом визнання права власності на належне цій особі майно. Суд погоджується з такою усталеною правовою позицією Верховного Суду України та не вбачає правових підстав від неї відступати;

51.3. Доводи скаржників про відсутність правових підстав для витребування майна з посиланням на його вибуття на виконання судового рішення (частина 2 статті 388 ЦК України), Суд вважає необґрунтованими з огляду на усталену практику Верховного Суду України згідно з Постановою від 11.02.2016 №6-2026цс15, якою зазначено, що скасування судового рішення у справі означає те, що таке рішення не породжує жодних правових наслідків з моменту його ухвалення. Отже, встановлення у даній справі обставин скасування судового рішення, яке було підставою звернення стягнення на майно боржника, виключає можливість застосування частини 2 статті 388 ЦК України та дозволяє судам застосувати положення пункту 3 частини 1 статті 388 ЦК України;

51.4. Доводи скаржників про необґрунтованість посилання судів у рішеннях, які оскаржуються у даній справі, на Постанову ВСУ від 23.12.2015 у справі №5024/1463/2012, як таку, що скасувала усі судові рішення та направила справу на новий розгляд, в контексті встановлення обставин недійсності оспорюваного правочину 20.03.2013, Суд вважає неправильними з огляду на те, що судами фактично здійснено посилання на правову позицію ВСУ щодо неможливості здійснення реалізації майна боржника у процедурі виконавчого провадження щодо юридичної особи, яка перебуває у процедурі банкрутства, поза межами провадження у справі про банкрутство позивача №27/25Б. Також, судами за наслідком власного дослідження доказів у справі встановлено фактичні обставини порушення щодо позивача у справі 04.02.2011 провадження у справі про банкрутство №27/25Б, що за власними висновками судів виключило законність продажу його майна виконавчою службою на користь відповідача-4 за оспорюваним правочином 20.03.2013;

51.5. Доводи скаржників про неправильне застосування апеляційним судом положень про позовну давність, Суд вважає необґрунтованими з огляду на те, що апеляційним судом прийнято до уваги усталену практику розгляду спорів про застосування позовної давності, яка відображена у пункті 3.4 Постанови ВГСУ від 29.05.2013 №10, згідно з якою: "Передбачений статтею 48 Закону України "Про іпотеку" тримісячний строк для оскарження в суді прилюдних торгів є за своєю правовою природою спеціальною (скороченою) позовною давністю стосовно відповідних позовних вимог осіб, зазначених у цій нормі (іпотекодержателя, іпотекодавця, боржника, іншого учасника прилюдних торгів). *На вимоги про віндикацію спірного майна спеціальна позовна давність не поширюється*". Колегія суддів апеляційного суду прийняла до уваги, що оскільки загальна позовна давність не спливла до основної вимоги (про віндикацію майна), то вона не спливла до вимоги про визнання недійсним правочину, заявлену позивачем, як додаткову, що перешкоджало позивачу у володінні майном. Також, Суд зазначає, що позивач подавав до місцевого суду заяву про визнання поважними причин пропуску позовної давності при зверненні з позовними вимогами про визнання недійсними торгів, оформлених протоколом 20.03.2013 та затверджених актом 29.03.2013 №339/12 (т. 2, а.с. 151-152) і суд першої інстанції у своєму рішенні 25.02.2016 дійшов висновку про визнання поважними причин пропуску позовної давності по даній позовній вимозі. Отже, якщо розглядати дану вимогу як незалежну від віндикаційного позову, питання про необхідність захисту порушеного права в цій частині вирішено судом першої інстанції з дотриманням частин 4-5 статті 267 ЦК України (т. 4, а.с. 11-112). Однак, суд апеляційної інстанції визначив зазначену вимогою додатковою, що приймається до уваги касаційним судом, з огляду на відсутність компетенції щодо переоцінки доказів та обставин справи згідно статті 300 ГПК України. Зазначене в цілому спростовує доводи скаржників про неправильне застосування судами норм цивільного законодавства про позовну давність;

51.6. Доводи скаржників про порушення судами правил виключної підсудності Суд вважає такими, що не відповідають приписам статті 16 ГПК України (в редакції до 15.12.2017). Згідно з Рішенням Конституційного Суду України №3-рп/2003 від 30.01.2003, правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення у правах (абзац 10 пункту 9 Рішення КСУ).

Відповідно до Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого Постановою КМУ №228 від 02.07.2014, Міністерство юстиції є центральним органом виконавчої влади. Відповідно до Постанови КМУ №17 від 21.01.2015 "Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади в системі юстиції", Міністерство юстиції є правонаступником Державної реєстраційної

служби та державної виконавчої служби, що ліквідуються.

З огляду та таке, позивач вірно обрав звернення з позовом до господарського суду міста Києва, як суду, компетентного розглядати спори за участі центральних органів виконавчої влади згідно частини 5 статті 16 ГПК України (в редакції до 15.12.2017), оскільки складовою частиною заявлених позивачем вимог були вимоги про визнання недійсним продажу майна з публічних торгів 20.03.2013, організатором яких виступив орган державної виконавчої служби та скасування записів про перереєстрацію права власності на 92/100 частини цілісного майнового комплексу та записів про реєстрацію №10115069, №10172633, відповідачем за якими було визначено Міністерство юстиції України.

Відповідно до частини 3 статті 17 ГПК України (в редакції до 15.12.2017), справа прийнята господарським судом до свого провадження з додержанням правил підсудності, повинна бути ним розглянута по суті і в тому випадку, коли в процесі розгляду справи, вона стала підсудною іншому господарському суду. Отже, припинення частини позовних вимог до центрального органу виконавчої влади за наслідком розгляду спору в суді першої інстанції, або утворення за наслідком ліквідації інших органів державної виконавчої служби не можуть бути підставою для зміни територіальної підсудності розгляду справи до іншого, окрім Господарського суду міста Києва, суду;

51.7. Доводи скажників про розгляд справи апеляційним судом у неповноважному складі суду з посиланням на те що судді Сітайло Л.Г., Пашкіна С.А. та Калатай Н.Ф. брали участь у розгляді справи №910/15767/15 з подібного юридичного спору та необґрунтовано відмовили у задоволенні клопотання про призначення судової експертизи, Суд вважає необґрунтованими, з огляду на те, що усна заява про відвід суддям від 16.04.2018 була розглянута судом згідно ухвали апеляційного суду від 16.04.2018 та залишена без розгляду.

Як встановлено апеляційним судом протоколом повторного автоматизованого розподілу справи між суддями від 19.03.2018 у справі №910/16594/15 визначено колегію суддів Київського апеляційного господарського суду у складі: головуючий суддя: Сітайло Л.Г., судді: Калатай Н.Ф., Пашкіна С.А. Ухвалою від 20.03.2018 даним складом суду справа прийнята до провадження з призначенням судового засідання на 16.04.2018. До початку розгляду справи відвід колегії суддів не заявлявся, однак, після початку розгляду справи по суті та після відхилення клопотання про призначення судової експертизи ПАТ "Місто Банк" заявлено усний відвід складу колегії суддів, мотивуючи незаконністю ухваленого процесуального рішення про відмову у призначенні судової експертизи. З огляду на встановлені фактичні обставини, Суд вважає такими, що

прийняті з дотриманням положень статей 38, 43, 234 ГПК України висновки апеляційного суду про залишення без розгляду усної заяви про відвід усього складу апеляційного суду, що спростовує доводи скажника про неповноважність складу апеляційного суду Сітайло Л.Г., Пашкіна С.А. та Калатай Н.Ф. при прийнятті постанови 16.04.2018.

Б. Висновки за результатами розгляду касаційної скарги

52. Згідно із статтею 309 ГПК України, суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення – без змін, якщо визнає, що рішення ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права. *Не може бути скасоване правильне по суті і законне рішення з одних лише формальних міркувань.*

53. На підставі викладеного, Суд дійшов висновку про залишення без задоволення касаційних скарг Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та Публічного акціонерного товариства "Місто Банк" та залишення без змін постанови Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018 та рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 у справі №910/16594/15 як таких, що прийняті з правильним застосуванням норм матеріального та процесуального права.

54. Верховний Суд, керуючись приписами статті 332 ГПК України, поновлює виконання постанови Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018 та рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 у справі №910/16594/15, виконання яких було зупинено ухвалою Верховного Суду від 01.06.2018.

В. Судові витрати

55. У зв'язку з тим, що Суд відмовляє у задоволенні касаційних скарг та залишає без змін оскаржувані судові рішення, Суд покладає на скажників витрати зі сплати судового збору за подання касаційних скарг.

На підставі викладеного та керуючись статтями 240, 302, 308, 309, 315, 332 Господарського процесуального кодексу України, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду,-

ПОСТАНОВИВ:

1. Клопотання Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) в особі представника Шайко С.В. про передачу справи №910/16594/15 на розгляд Великої Палати Верховного Суду залишити без задоволення.

2. Касаційні скарги Компанії Ретт Інтер Ес. Ей. (Rett Inter S.A.) та Публічного акціонерного товариства "Місто Банк" залишити без задоволення.

3. Постанову Київського апеляційного господарського суду від 16.04.2018 та рішення Господарського суду міста Києва від 25.02.2016 в частині розгляду позову про визнання недійсними торгів, визнання недійсними договорів купівлі-продажу, визнання права власності на майно у справі №910/16594/15 залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий

Л.Й. Катеринчук

Судді

В.Г. Песков

В.Я. Погребняк

Погребняк

Синчук

